

Asia

Ilmastonmuutosta koskeva Pariisin sopimus; komission ehdotus neuvoston päätökseksi Pariisin sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta

Kokous

U/E/UTP-tunnus

U 8/2016 vp

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 10.6.2016 ehdotuksen neuvoston päätökseksi Pariisin sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta. Päätösehdotuksen liitteenä ovat Pariisin sopimus sekä toimivaltajulistus.

Nyt käsiteltävänä oleva ehdotus neuvoston päätökseksi koskee sopimuksen hyväksymistä Euroopan unionin puolesta. Koska Pariisin sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, myös jäsenvaltiot sitoutuvat siihen omalta osaltaan ratifioimalla, hyväksymällä tai liittymällä. Suomen kansallisen sitoutumisen valmistelut on aloitettu.

Suomen kanta

Suomi pitää Pariisissa saavutettua maailmanlaajuista ja oikeudellisesti sitovaa ilmastopimusta erittäin merkittävänä saavutuksena. Sopimuksen tavoitteena on pitää maapallon keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 °C:ssa suhteessa esiteolliseen aikaan, pyrkien rajoittamaan lämpötilan nousu 1,5 °C:een, ja samanaikaisesti vahvistaa ilmastokestävyyttä ja kykyä sopeutua ilmastomuutokseen sekä tukea vähähiilistä kehitystä muun muassa rahoituksen avulla.

Suomi kannattaa sitä, että neuvoston päätös Pariisin sopimuksen tekemisestä EU:n puolesta hyväksytään pikaisesti. Ilmastonmuutoksen hillitseminen edellyttää maailmanlaajuisia toimia.

Suomi pitää komission esittämää toimivaltajulistusta asianmukaisena. Suomi katsoo myös, että komission ehdottama SEUT 192 artiklan 1 kohta yhdessä SEUT 218 artiklan 6 kohdan kanssa on asianmukainen oikeusperusta päätökselle.

Suomi pitää tärkeänä, että EU ja sen jäsenvaltiot pyrkivät ratifioimaan Pariisin sopimuksen mahdollisimman nopeasti, mikä edesauttaisi osaltaan Pariisin sopimuksen varhaista voimaantuloa ja toimeenpanoa. EU:n ja sen jäsenvaltioiden olisi pyrittävä tallettamaan Pariisin sopimusta koskeva ratifioimis- tai hyväksymiskirjansa yhdessä ja koordinoidusti, jotta varmistetaan mahdollisimman pitkälle, että sopimus tulee voimaan

EU:n ja sen jäsenvaltioiden osalta samaan aikaan. Tarvittaessa EU-ratifiointi voi edetä myös jäsenvaltioita nopeammin. Tästä huolimatta sopimus on kokonaisuus, jossa yhtäältä kansalliseen toimivaltaan ja toisaalta EU:n toimivaltaan kuuluvien velvoitteiden erottaminen toisistaan olisi käytännössä hyvin vaikeaa. EU ja sen jäsenvaltiot vastaavat yhteisesti ilmastopimuksen sihteeristölle ilmoittamansa yhteisen kansallisen päästövähennystavoitteen (ns. kansallisesti määritellyn panoksen) saavuttamisesta.

Pääasiallinen sisältö

Päätösehdotuksessa esitetään, että Pariisin sopimus hyväksytään EU:n puolesta. Päätösehdotuksen mukaan neuvoston puheenjohtaja valtuutetaan nimeämään henkilö tai henkilöt, joilla on valtuus tallettaa unionin puolesta ratifioimiskirja Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerin huostaan Pariisin sopimuksen 20 artiklan 1 kohdan mukaisesti yhdessä toimivaltaa koskevan ilmoituksen kanssa.

Pariisin sopimus sisältää johdannon ja 29 artiklaa. Sopimuksen tavoite on sen 2 artiklan mukaan vahvistaa maailmanlaajuisia ilmastotoimia muun muassa seuraavasti:

- pitämällä maailmanlaajuinen keskilämpötilan nousu selvästi alle 2 °C:ssa suhteessa esiteolliseen aikaan ja pyrkien toimiin, joilla lämpeneminen saataisiin rajattua 1,5 °C:een suhteessa esiteolliseen aikaan;
- parantamalla kykyä sopeutua ilmastomuutoksen haittavaikutuksiin ja kykyä joustavasti mukautua muuttuvaan ilmastoon sekä edistämällä kehitystä kohti alhaisia kasvihuonekaasujen päästöjä tavalla, joka ei uhkaa ruokaturvaa; sekä
- sovittamalla rahoitusvirrat vähäpäästöiseen kehityskulkuun ja kehitykseen, jossa mukaudutaan joustavasti muuttuvaan ilmastoon.

Tavoitteen saavuttamiseksi kaikilta osapuolilta odotetaan sopimuksen 3 artiklan mukaan lisääntyviä toimia päästöjen vähentämiseksi (4 artikla), ilmastomuutokseen sopeutumisesta (7 artikla), ilmasto- ja ilmastorahoituksen lisäämiseksi (9 artikla), teknologian kehittämiseksi ja siirtämiseksi (10 artikla), toimintavalmiuksien vahvistamiseksi (11 artikla) ja läpinäkyvyyden lisäämiseksi (13 artikla). Sopimuksella osapuolet sitoutuvat niiden itsensä määrittelemien päästövähennystavoitteiden saavuttamiseen. Osapuolilla on velvollisuus laatia ja antaa tiedoksi kansallinen päästövähennystavoite viiden vuoden välein, ylläpitää tavoitteita sekä laatia tarvittavat politiikkatoimet tavoitteiden saavuttamiseksi. Osapuolet sitoutuvat Pariisin sopimuksella ns. progressioperiaatteeseen, jonka mukaan uusien päästövähennystavoitteiden on oltava edistyneempiä aiemmin asetettuihin tavoitteisiin verrattuna.

Sopimuksen mukaan osapuolet tarkastelevat määräajoin sopimuksen toimeenpanoa arvioidakseen sitä, miten sopimuksen tarkoituksen ja sen pitkän aikavälin tavoitteiden saavuttamisessa on edetty. Ensimmäinen maailmanlaajuinen tilannekatsaus (global stocktake) tehdään vuonna 2023. Osapuolten tulee ottaa huomioon maailmanlaajuisen tilannekatsauksen tulokset ajantasaistaessaan ja vahvistaessaan ilmastotoimiaan.

Osana Pariisin sopimuksen neuvotteluita ilmastopimuksen osapuolet toimittivat ilmastopimuksen sihteeristölle ns. aiottuja kansallisesti määriteltäviä panoksia (INDC, intended nationally determined contribution), jotka sisältävät ilmoituksen siitä, millaisiin päästövähennyksiin osapuoli on valmis Pariisin sopimuksen puitteissa. Ilmastopimuksen sihteeristölle toimitettujen panosten kattavuus on hyvin korkea, sillä panoksensa toimittaneiden osapuolten osuus maailmanlaajuisista kasvihuonekaasujen kokonaispäästöistä on yli 95 prosenttia.

EU ja sen jäsenvaltiot toimittivat yhteisen INDC:nsä ilmastopöytäkirjan sihteeristölle 6.3.2015. Yhteisymmärrys EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteisestä INDC:stä saavutettiin Euroopan unionin neuvostossa 6.3.2015 ja se perustuu Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 tekemälle päätökselle vähentää kasvihuonekaasupäästöjä EU:n sisäisesti vähintään 40 prosenttia vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat yhdessä vastuussa kansallisesti määriteltävien panostensa laatimisesta, tiedoksi antamisesta ja ylläpitämisestä Pariisin sopimuksen 4 artiklan 18 kohdan mukaisesti. Ne myös toteuttavat kansalliset ilmastomuutoksen hillintätoimet saavuttaakseen asettamansa kansallisesti määritellyn panoksen tavoitteet.

EU:n päästövähennystavoite vuosille 2021–2030 pannaan toimeen unionin lainsäädännöllä. Komissio on tätä tarkoitusta varten antanut lainsäädäntöehdotukset päästökauppajärjestelmän uudistamisesta (COM(2015) 337) ja jäsenvaltioiden välisestä taakanjaosta päästökaupparekseen kuulumattomien toimialojen osalta (COM(2016) 482) sekä maankäyttö-, maankäytön muutos ja metsänhoito- sektorin sisällyttämisestä EU:n ilmasto- ja energiakehykseen vuodelle 2030 (COM(2016) 479). Eduskuntaa informoidaan komission lainsäädäntöehdotuksista perustuslain 96 §:n mukaisesti U-kirjelmillä.

Pariisin sopimuksen 4 artiklan 16 kohdan mukaan osapuolten tulee ilmoittaa ilmastopöytäkirjan sihteeristölle yhteistoiminnasta mukaan lukien kullekin osapuolelle osoitettu päästötaso kyseisenä ajankohtana. Kyseiset tiedot tulee toimittaa sihteeristölle samanaikaisesti kansallisen panoksen ilmoittamisen kanssa.

Pariisin sopimusta täsmentävän osapuolikokouspäätöksen (1/CP.21) mukaan osapuolen tulee ilmoittaa ensimmäinen kansallisesti määritelty panoksensa (NDC, nationally determined contribution) ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen yhteydessä. Mikäli osapuoli on ilmoittanut aiotun kansallisesti määritellyn panoksen eikä se toimita kansallisesti määriteltyä panosta ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjan tallettamisen yhteydessä, pidetään osapuolen aiemmin ilmoittamaa aiottua kansallisesti määriteltyä panosta osapuolen ensimmäisenä kansallisesti määriteltynä panoksena. Niiden osapuolten, ml. EU ja sen jäsenvaltiot, joiden aiottu kansallisesti määritelty panos ulottuu vuoteen 2030 asti, tulee ilmoittaa tai päivittää panoksensa vuoteen 2020 mennessä. Uusi kansallisesti määritelty panos tulee antaa joka viides vuosi tämän jälkeen.

Koska osapuolten välistä yhteistoimintaa koskeva ilmoitus tulee toimittaa ilmastopöytäkirjan sihteeristölle yhdessä kansallisen panoksen ilmoittamisen kanssa ja koska edellä kuvatulla tavalla osapuoli voi ilmoittaa kansallisen panoksensa vuoteen 2020 mennessä, EU:n sisäisessä valmistelussa on katsottu, että ilmoitus kullekin osapuolelle osoitetusta päästötasosta (taakanjaosta) voidaan toimittaa sihteeristölle vuoteen 2020 mennessä toimitettavan kansallisesti määriteltyä panosta koskevan ilmoituksen kanssa. Tämä edellyttää, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteistä aiottua kansallista panosta ei päivitetä ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjojen tallettamisen yhteydessä. Koska samanaikaisesti yhteistoimintaa koskevan ilmoituksen kanssa ilmastopöytäkirjan sihteeristölle tulee ilmoittaa myös jäsenvaltiokohtaiset päästötasot, on ilmoitus mahdollista antaa vasta sen jälkeen, kun asetuksesta jäsenvaltioiden väliseksi taakanjaoksi päästökaupparekseen kuulumattomien toimialojen osalta (ns. taakanjakoasetus) vuosille 2021–2030 on sovittu.

EU ja sen jäsenvaltiot ovat Pariisin sopimukseen sitoutumisen ja sopimuksen kansainvälisen voimaantulon jälkeen velvollisia toteuttamaan yhdessä asettamansa

päästövähennystavoitteen mukaiset toimet. EU:n vähintään 40 prosentin päästövähennystavoite koskee 1.1.2021–31.12.2030 välistä aikaa. EU:n sisäisessä valmistelussa on katsottu, että EU ja sen jäsenvaltiot voivat sitoutua Pariisin sopimukseen jo ennen kuin EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteisen päästövähennystavoitteen täytäntöönpanevasta EU-lainsäädännöstä on sovittu edellyttäen, että EU:n neuvoston ja jäsenvaltioiden näkemyksen mukaan Pariisin sopimuksesta seuraavat velvoitteet voidaan täyttää vuoteen 2021 mennessä. Toisin sanoen, päästövähennystavoitetta toimeenpanevan lainsäädännön tulee siihen mennessä olla kokonaisuudessaan valmis. Lisäksi EU:n ja sen jäsenvaltioiden yhteistoimintaa koskeva ilmoitus, ml. jäsenvaltiokohtaiset päästötasot, tulee voida antaa ilmastopöytäsoittimisen sihteeristölle vuoteen 2020 mennessä.

Komission päätösehdotuksessa todetaan, että mahdollisesta yhteistoiminnasta Norjan ja Islannin kanssa sekä yhteistoimintaa koskevista ehdoista säädetään myöhemmin annettavassa lainsäädännössä.

Pariisin sopimukseen sitoutumista koskevan päätösehdotuksen mukaan jäsenvaltioiden on pyrittävä toteuttamaan tarvittavat toimet ratifioimiskirjojen tallettamiseksi samanaikaisesti unionin kanssa. Jäsenvaltioiden on lisäksi ilmoitettava komissiolle päätöksistään ratifioida sopimus tai, olosuhteidensa mukaisesti, todennäköinen päivämäärä, jona vaaditut menettelyt saadaan päätökseen.

Komission ehdotuksen liitteenä on EU:n ja sen jäsenvaltioiden välinen Pariisin sopimuksen 20 artiklan 3 kohdan mukainen toimivaltajulistus eli ilmoitus Euroopan unionin toimivallan laajuudesta sopimuksen soveltamisalaan kuuluvissa asioissa. Ilmoituksessa todetaan, että EU:lla on Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) ja erityisesti sen 191 artiklan ja 192 artiklan 1 kohdan mukaan toimivalta tehdä kansainvälisiä sopimuksia ja panna täytäntöön niistä johtuvat velvoitteet, kun se pyrkii edistämään kansainvälisellä tasolla sellaisia toimenpiteitä, joilla puututaan alueellisiin tai maailmanlaajuisiin ympäristöongelmiin, ja erityisesti ilmastomuutoksen torjumiseen. Tämän lisäksi ilmoituksessa todetaan, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden 6.3.2015 ilmoittama aiottu kansallisesti määritelty panos täytetään unionin ja sen jäsenvaltioiden toimilla kunkin oman toimivallan rajoissa.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Komission päätösehdotuksessa oikeusperustamääräyksenä on SEUT 192 artiklan 1 kohta (ympäristö) sekä SEUT 218 artiklan 6 kohta (kansainväliset sopimukset). SEUT 218 artiklan 6 kohdassa määrätään erityisesti, että neuvosto hyväksyy komission ehdotuksen perusteella päätöksen sopimuksen tekemisestä Euroopan unionin puolesta.

Neuvosto tekee päätöksen Pariisin sopimuksen tekemisestä EU:n puolesta määräenemmistöllä saatuaan Euroopan parlamentin hyväksynnän.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentti hyväksyy ehdotuksen SEUT 218 artiklan 6 kohdan a alakohdan mukaisesti.

Kansallinen valmistelu

Ilmastoneuvotteluryhmä (YM, UM, TEM, VM, MMM, LVM, VNEUS) 17.8.2016, ilmastoneuvotteluryhmä (kirjallinen menettely) 16.–23.8.2016

EU (23) Ympäristöjaosto (laaja kokoonpano) 26.8.2016

EU (23) ympäristöjaosto (suppea kokoonpano, kirjallinen menettely) 2.□5.9.2016

EU-ministerivaliokunta 9.9.2016

Eduskuntakäsittely

Pariisin sopimusta koskien eduskunnalle annettiin 3.3.2016 U-kirjelmä (U 8/2016 vp) sekä 15.3.2016 U-jatkokirjelmä (UJ 4/2016 vp).

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Pariisin sopimus sisältää määräyksiä, jotka kuuluvat Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n mukaan maakunnan lainsäädäntövaltaan. Tällaisia määräyksiä ovat esimerkiksi Ahvenanmaan itsehallintolain 18 §:n 10 kohdassa tarkoitetut ympäristönsuojelua koskevat määräykset. Maakunnan hallitusta on tiedotettu sopimuksen valmistelusta.

Taloudelliset vaikutukset

Pariisin sopimuksella suoraan ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia, vaan sen taloudelliset vaikutukset syntyvät pitkällä aikavälillä ja pääosin EU:n ilmastopolitiikan seurauksena. Ne liittyvät päästöjen vähentämiseen, ilmastonmuutokseen sopeutumiseen ja ilmastorahoitukseen eli köyhempien maiden ilmastotoimien tukemiseen. Laajempi globaali osallistuminen ilmastotoimiin tasoittaa kansainvälistä kilpailuasetelmaa ilmastopolitiikasta aiheutuvien kustannusten osalta. Sopimuksen toimeenpanon myötä pitkällä aikavälillä myös ilmastonmuutoksen vaikutukset ja siitä seuraavat taloudelliset kustannukset pienenevät.

Kasvihuonekaasupäästöjen vähentäminen alentaa myös terveydelle haitallisia päästöjä. EU-komission vaikutusarvion mukaan haitallisten päästöjen vähenemiseen liittyvät terveyshyödyt voivat olla taloudellisesti merkittäviä. Hyödyn määrä riippuu mm. tavoitteiden tasosta ja se jakaantuu epätasaisesti alueellisesti.

Pariisin sopimus ei velvoita osapuolia tiettyihin numeerisiin päästövähennystavoitteisiin, vaan osapuolet sitoutuvat sopimuksessa valmistelevaan, ylläpitämään ja päivittämään omia kansallisia päästövähennystavoitteitaan. Ensimmäinen päivitetty tavoite tulee ilmoittaa YK:n ilmastositoumuksien seurauksella vuoteen 2020 mennessä. EU päättää oman päästövähennystavoitteensa toimeenpanosta normaalissa päätöksentekoprosessissa Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 päättämien EU:n 2030 ilmasto- ja energiapolitiikan puitteiden pohjalta. Arviot taloudellisista vaikutuksista Suomelle tehdään osana EU:n päästövähennystavoitteiden mukaisten toimenpiteiden ja kansallisesti valittavien toimien yhteydessä, ja eduskuntaa informoidaan niistä myöhemmin.

Pariisin sopimus velvoittaa teollisuusmaita jatkamaan kehitysmaiden ilmastotoimien tukemista ja antamaan siitä tietoja. Itse sopimuksessa ei kuitenkaan sanota mitään ilmastorahoituksen tasosta. Pariisin sopimusta täydentävän osapuolikokouksen päätöksen (1/CP.21) mukaan teollisuusmaiden yhteinen USD 100 miljardin vuosittainen mobilisointitavoite ulotetaan vuoteen 2025, mihin mennessä sovitaan suuremmasta ilmastorahoitustavoitteesta.

Ympäristövaikutukset

Hallitustenvälisen ilmastomuutospaneelin (IPCC Intergovernmental Panel on Climate Change) arvioiden mukaan on varsin ilmeistä, että ilmaston lämpiäminen 1900-luvun puolivälin jälkeen johtuu pääosin ihmiskunnan tuottamista päästöistä.

Mikäli tähän mennessä annetut aiotut kansalliset panokset toteutetaan täysimääräisesti, on vaikutus päästöihin ja ilmaston lämpenemiseen merkittävä. Arvioiden mukaan tähän mennessä annetuilla kansallisilla panoksilla päästään n. 2,7–3 asteen tasolle, mikä on merkittävä parannus entiseen n. 3,5–4 asteen kehityspolkuun. Alustavat lupaukset eivät kuitenkaan vielä riitä, jotta globaalien päästöjen kehitys saataisiin enintään kahden asteen lämpenemisen mahdollistavalle polulle.

IPCC:n arvioiden mukaan sopimus, jossa sovitaan kasvihuonekaasupäästöjen merkittävästä vähentämisestä myös pitkällä aikavälillä, hyödyttää vältettyinä ilmastomuutoksen vaikutuksina. Kasvihuonekaasupäästöjen vähentämisellä voidaan yleensä pienentää myös muiden haitallisten päästöjen, kuten happamoittavien päästöjen vaikutuksia.

IPCC:n sekä muiden instituutioiden (IEA, Maailmanpankki) viimeaikaiset havainnot vahvistavat käsitystä ilmastomuutoksen (hallitsemattoman etenemisen) tuhoisista seuraamuksista. Ilmastomuutos on kiistämätöntä ja on hyvin todennäköistä, että havaittu keskilämpötilan nousu vuodesta 1950 lähtien johtuu pääosin ihmisen toiminnasta. Jos ilmastomuutoksen vastaisessa kamppailussa ei toteuteta tarpeellisia jatkotoimenpiteitä, on erittäin todennäköistä, että lämpeneminen jatkuu ja tällä on tuhoiset vaikutukset.

IPCC:n viidennen arviointiraportin mukaan maapallon keskilämpötila ilman lisätoimia on vuosina 2081–2100 2,6–4,8 astetta korkeampi kuin 1986–2005, mikä nostaa merien pintaa 0,45 metristä 0,82 metriin vuosien 2081–2100 aikana suhteessa vuosiin 1986–2005.

IPCC:n arvioiden mukaan hillintätoimien viivyttäminen nykyhetkestä vuoteen 2030 vaikeuttaa oleellisesti siirtymistä alhaisiin pitkän aikavälin päästötasoihin ja kaventaa sellaisten vaihtoehtojen määrää, joilla lämpötilan muutos voidaan pitää alle kahdessa asteessa esiteolliseen aikaan nähden.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Sopimus hyväksyttiin YK:n ilmastosopimuksen 21. osapuolikokouksessa Pariisissa 12.12.2015 ja se on avoinna allekirjoituksille 22.4.2016–21.4.2017.

Pariisin sopimuksen on allekirjoittanut 1.9.2016 mennessä 180 ilmastopuitesopimuksen osapuolta, ml. EU ja kaikki sen jäsenvaltiot. Allekirjoittamisen jälkeen osapuolten tulee sitoutua Pariisin sopimukseen omien kansallisten menettelyiden mukaisesti joko ratifioimalla, hyväksymällä tai liittymällä.

Pariisin sopimuksen 20 artiklan mukaan lopullinen sitoutuminen tapahtuu allekirjoituksen jälkeen ratifioimalla tai hyväksymällä sopimus. Pariisin sopimus on sekasopimus, joka sisältää sekä unionin että jäsenvaltioiden toimivaltaan kuuluvia määräyksiä, minkä vuoksi sekä EU:n että sen jäsenvaltioiden on sitouduttava sopimukseen.

Suomen kansallista sitoutumista koskeva valmistelutyö on käynnistynyt. Ympäristöministeriö on 15.7.2016 asettanut työryhmän, jonka tehtävänä on valmistella ehdotus hallituksen esitykseksi ilmastonmuutosta koskevaan Pariisin sopimukseen sitoutumiseksi. Eduskunnan tulee hyväksyä sopimus siltä osin kuin sopimus kuuluu Suomen kansalliseen toimivaltaan. Hallituksen esitys on tarkoitus antaa eduskunnalle vuoden 2016 loppuun mennessä.

Sopimus tulee voimaan, kun sen on vahvistanut vähintään 55 osapuolta, joiden osuus maailmanlaajuisista kasvihuonekaasupäästöistä on vähintään 55 prosenttia. 1.9.2016 mennessä sopimukseen on sitoutunut 23 osapuolta, jotka edustavat 1,08 prosenttia maailmanlaajuisista kasvihuonekaasupäästöistä.

Asiakirjat

10179/16; COM(2016) 395 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Ylitarkastaja Jenna Oja, ympäristöministeriö, 0295 250 106, Jenna.Oja@ym.fi

Ympäristöneuvos Outi Honkatukia, ympäristöministeriö, 0295 250 272,
Outi.Honkatukia@ym.fi

Ylitarkastaja Laura Aho, ympäristöministeriö, 0295 250 362, Laura.Aho@ym.fi

EUTORI-tunnus

EU/2016/0702

Liitteet

Viite

Asiasanat
Hoitaa

Tiedoksi
